

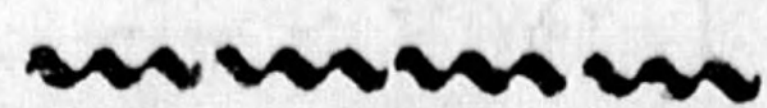
MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Julius' 30-dik napján, 1816-dik esztendőben.

B é t s.

A' *Klementina*' Császári Hertzegaszszony és *Leopold* Két Siciliai Királyi Princez' özsze-házassittatása, a' mult Vasárnap ment véghez fényes pompával, a' mely végre estvéli 7 óra-kor minden Udvarnokok a' *Schönbrunn* kastélyba nagy gálával özsze-gyülekezvén, ő Cs. K. Felségét a' kastély' templomába kísérték, a' hova ő Felsége a' házasulandó Felséges Személyeket, előttök a' Fő Hertzegek minnyájan, 's a' Palatinusné *Hermine* ő Császári Fő Hertzegaszszonyága és *Leopoldina* Cs. Fő Hertzegaszszony men-vén, a' Papi felszenteltetésre vezette.

Az Érsek, ki a' papi munkának megtételére volt oda hívattatva a' több Papsággal egyetemben a' templom' ajtajánál fogadta ő Felségeket. Egy Granadíros Bata-lion, annak idejében *Salvét* lött a' kastély' udvarán. A' templomi ájtatosságokat fényes udvarlás és szerentséltető köszöntések követték. Az után közönséges czeremoniai asztalhoz ült a' Felséges Familia, melly körül a' Követségi személyek 's a' Cs. K. Udvarnokok udvarlottak. Az Udvari muzsikai kar muzsikált. Asztal után békisérte ő Felségeket a' fényes Udvarló sereg a' belső szobákba.

A' Glaszin ismét elégettek 10 millió Váltó Czédula forintokból álló summát, melyről ilyen híradás által tettek jelentést a' közönségnek: —

H i r a d á s.

Az Austriai Nemzeti privilegiált Ban-

kó' igazgató - előljárói hirül adják, hogy az 1816-ban Junius' 1-ső napján költ Felséges Pátens szerint a' béváltás és az Aktziákba való bétételnek útján özsze-gyült papiros-pénznek tíz milliókból álló summája a' Glaszin lévő Elégető házban, a' Cs. Kir. Biztosnak 's a' béváltó és eltörlő Deputatzió' Küldöttjeinek jelenlétekben a' meghatározatva lévő vigyázással 's kontrollíroztatással ma délelőtt közönséges módon semmivé tettetik. Béts, Jul. 27-dikén, 1816. —

Gróf *Nemes Ádám*, ideigvaló Bankó-kormányozó.

Bogner Ferentz ideigvaló Bankó-igazgató.

Etzelt József ideigvaló Bankóigazgató.

Frantzia Ország.

Ezen Marschallok, *Moncey, Jourdan, Mortier, Macdonald, Oudinot, Suchet, Gouvion St. Cyr*, Hertzeg *Coigny*, Gróf *Beurnonville, Clarke*, Hertzeg *Valmy*, és Gróf *Perignon*, az Udvarnál Julius' 14-dik napján mise után, Monsieurnek, *Berry* Hertzegnek 's Hertzegnének és sok más fő személyeknek jelenlétekben, mint Marschallok, a' Király' kezébe letették az eleik-be szabott hitet. A' hadi minister *Clarke* most tétettetvén Marschallá, előtte Hertzeg *Richelieu*, a' több Marschallok előtt pedig azután, a' nevezett hadi Minister olvasta-fel a' hitet. Ezen hitnek formáját jónak tartották némely írónk az eredeti nyelvben t. i. Frantziául is ki nyomtatni, mint itt is következik: —

„Vous jurez à Dieu, votre créateur, sur la foi et loi, que tenez de lui, et sur votre honneur; que bien et loyalement vous servirez le Roi ci présent en l'office de maréchal de France, duquel ledit Seigneur vous a pourvu, que vous n'aurez aucune intelligence ni particularité avec quelque personne que ce soit, au préjudice de lui et de son royaume, et que si vous entendez chose qui lui soit préjudiciable, vous le lui révélez; que vous ferez vivre en bon ordre, justice et police, les gens de guerre qui sont et pourront être ci-après à sa solde et service; que vous les garderez de fouler le peuple et sujets dudit seigneur, et leur ferez entièrement garder et observer les Ordonnances faites sur lesdits gens de guerre; que des délinquans vous ferez faire la punition, justice et correction, telle qu'elle puisse être exemple à tous autres; que vous pourvoirez ou ferez pourvoir et donner ordre à la forme de vivre des gens de guerre, en conformité des ordonnances dudit seigneur, que vous irez et vous transporterez toutes les fois qu'il le commanderà par toutes les parties de ce Royaume pour voir et entendre comme les gens de guerre vivront, et garderez et défendrez de tout votre pouvoir qu'il ne soit fait aucune oppression ni moleste au peuple; et jurez au demeurant que de votre part vous garderez et entretiendrez lesdites ordonnances en tout ce qui vous sera possible, et ferez et accomplirez entièrement tout ce qui vous sera ordonné selon celles, et de faire en tout et par tout ce qui concerne ledit office de maréchal de France, tout ce qu'un bon et notable personnage qui est pourvu comme vous en état présentement doit et est tenu de faire en tout et par tout ce qui concerne ledit état. En signe de ce, et pour mieux exécuter ce que dessus, ledit seigneur Roi vous fait mettre en la main le

„bâton de maréchal, ainsi qu'il a accoutumé faire à vos prédécesseurs.“

Magyarra e'képpen fordíthatjuk: —

„A' Marschal úr esküszik az istenne, teremtőjére, a' vallására, és a' törvényre, mellyet tőlle vett, 's a' maga tulajdon becsületére, hogy az itt jelenlévő Királynak, mint Frantzia Marschal, a' melly méltósággal ő az urat felruházta, igazán és hűségesen akar szolgálni; hogy az ő 's az ő birodalma' karára senkivel semmi egygyetértést semmi barátságoskodást nem fog tartani, sőt ellenben, ha valamit, a' mi néki ártalmára szolgálhatna, hallani talál, azt néki megjelenti; hogy az ő zsoldján és szolgálatjában lévő katonaságot, jó rendre, igasságos életre, és fenytéktartásra szorítja, 's annak meg nem engedi, hogy a' népet 's a' mi urunknak alattvalóit nyomja, hogy a' katonaságra nézve fennálló rendelkezések megtartására vigyáz, azoknak általhágóit másoknak példájokra megbünteti, és hogy a' Király' parantsolatjára az Országnek minden részein megjelenik, hogy megnézzé, miképpen élnek a' katonák; megesküszik továbbá a' Marschal úr, hogy az említett katonarendeléseket maga is legszorosabban megtartja, 's mindent megteszen, a' mit egy Frantzia Marschalnak megtenni illik, és a' minek megtételére egy jó és olyan fő rangú (*notabilis*) személy, a' ki, mint az Ur, Marschalli méltósággal felruháztatva van, ezen méltóságával megegyezőleg megtenni köteles. Ennek jeléül és bétöltetésére kezebe adatja a' Király, a' mi Urunk, az Úrnak ezen Marschalli páltzát, úgy, a' mint ezt őseinkel tselekedni szokta volt.“

Erre a' Marschallok, mindenik egyenként, ezt felelték: — „En erre megesküszöm“ — melly után a' Marschalli páltza kezeikbe adatott.

Azok a' Marschallok, a' kik ezen alkalmatossággal a' hitet, vagy betegségek vagy pedig távollétek miatt le nem tették,

ezek voltak: — *Marsena, Davoust, Victor, Lefebvre, Serrurier*, és *Viomenil*.

Nagy Britannia.

Az Anglus közönséges levelek egy Algíriai tudósítást adtak ki Jul. 13-dikán, melyben az iratik, hogy egy Anglus Fregát az Algíriai partok mellett a' tengerbe süjvedvén, annak Kapitánya az Algíriaiak' kezebe akadott, a' kik őtet legnagyobb kegyetlenséggel keresztre szegezték 's legnagyobb kínok között ölték meg. Néhány Törökök, a' kik rajta szánakoztak és levenni akarták, hasonlóképpen megölettettek a' dühös nép által. Ezen tudósításnak íróját, a' ki hasonlóképpen egy Anglus Kapitány, még most nem akarták megnevezni az Anglus újságok, azért, hogy még remélették, hogy talám nem fog ez a' rettenetes dolog megvalóságosulni.

Az alatt, míg Angliában, az Algíriai tolvaj népeknek megfenyíttetésére legnagyobb iparkodással tétetnek a' hadi készületek, nem érdemetlen a' figyelmeteségre az a' tudósítás a' Párisi újságokban, hogy az Algíriai Fejedelem és Frantzia ország között éppen most legbarátságosabb állapot uralkodik. A' Frantzia Konzult audientziára botsátván a' nevezett Fejedelem, őtet a' legnagyobb megkülömböztetéssel fogadta. A' Konzul, a' bevett rendtartások szerént Frantzia nyelven köszöntötte a' Fejedelmet, mellyet ott helybe mindjárt Arabs nyelvre által fordított a' Tolmács 's a' Fejedelem előtt elémondott, de nem jól fordítván, mikor előmondotta volna belészólt a' Frantzia Konzul, a' ki jól tud Arabul: — „Nem úgy van, úgy mond; te az én szavaimat nem jól fordítottad; az én szavaim ezt teszik a' ti nyelveteken; énezt akarom mondani; te az én szavaimnak ne adj más értelmet.“ — mellyet a' Fejedelem hallván, e'képpen kiáltott fel: — „A' te szavaid, úgy mond, oly betűsek, mint a'

Proféta' szavai. Te úgy beszéllesz mint én, pedig nem vagy az a' mi én! — Ez a' dolog vagy az én istenemnek vagy a' tiédnek tselekedete! Jöszte, ölelj meg; legyünk barátok örökké; nem kell nekünk többé semmi Tolmács. Az én palotám mindenkor nyitva fog állani teelőtted.“ — Ezen szók után kezén fogta a' Fejedelem a' Frantzia Konzult, megölelte, 's azolta nagy kedvességben vagynak Algíriában a' Frantziák.

Hogy az Anglus nemzet az Algíriai újabb történetekfelől voltaképpék tudósíttassék, ilyen hiteles előadást hirdettek ki a' Londoni újságlevelek: —

„Lord *Exmouth*, az Algíriaiaknál tett első megjelenése után, melyről már elegendőképpen tudósíttatott a' közönség, *Tunishoz* és *Tripolishoz* evezett hajós seregével. Ezek legkissebb ellenkezés nélkül elfogadták azt az eleikbe tétetett feltételt, hogy többé a' hozzájuk eső keresztény foglyokkal nem fognak úgy banni mint rabszolgákkal, hanem mint a' hadi foglyokkal szokás banni. Innét azonnal vissza tértünk (ezek a' tudósító szavai) Algíriához, oly czélzással, hogy azt a' kötetést, mellyet a' Fejedelem az Amerikai Szabad Státusokkal nem régen megerőssített vala (melyben nevezetesen ez a' feltétel is előfordult, hogy ha ezen Amerikai Státusok valakivel hadat fognak folytatni, a' magok ragadományait az Algíriai kikötőhelyekbe bévihessék) vizsgálás alá vegyük. A' Fejedelem nekünk azt felelte ezen nehézségre, hogy az Algíriai Státusnak az az új kötése, melyben ez a' feltétel előfordúl, már a' végefelé közelit, és ha az Amerikai Szabad Státusok a' régi kötelesekkel meg nem fognak elégedni, tehát a' Fejedelem nem fogja többé vélek a' kérdésben forgó új kötetést megerőssíteni. A' mi pedig a' Lord *Exmouth* által a' Fejedelemnek tétetett egyéb feltételeket illetik, ezeket ő általjában és álhatalossággal visszavetette, mondván: Hogy ezen országnak egész kereskedése az

eddig tartott prédálásbéli systemájában áll; hogy ennek a' systemának megváltoztatása ártalmas fogna mind a' *Törökökre* mind pedig a' *Maurusokra* nevezve lenni, és ahoz, hogy ezen változáshoz őket hozzá szoktatni lehessen, hosszú idő kivántatik; 's hogy tehát az eddig fennálló systemának megváltoztatására sem a' *Divan* (a' Fejedelem országlótanatsa) sem pedig a' *Törökök* (a' katonaság) reá nem fognának állani. Által látván ezen feleletekből *Lord Exmouth*, hogy itt alkudozásokkal semmire menni nem lehet, tehát vissza jött *Algiria* városából a' Fejedelemtől a' hajós sereghez, és ezta' kikötőhelynek megtámadásához készítette: a' Fejedelem pedig fogságra tétette a' nála lévő *Ánglus Konzult Macdonald* urat, és az *Oráni* kikötőhelyben találtató *Ánglus kereskedő hajókat* elfoglaltatta. A' következő napon megmozdultak az öbölben lévő *Ánglus hadi hajók*, hogy a' kikötőhelyet védelmező bástya (*Moló*) előtt hadi rendbe álljanak, 's arra reá ágyuzván, azt és az ellenség' hajóit össze rontsák. Hanem szélvész támadván, e' nem engedte, hogy rendet formálhassanak; 's ez a' szélvész egész 4 óráig tartván, már ekkor késő volt hozzá fogni a' munkához; mert nem lett volna elég idő a' hajóknak hadi rendbe való állításához. De tsakugyan megmaradtak az *Ánglus hajók* az öbölben, és *Lord Exmouth* béizent a' Fejedelemhez, hogy az *Ánglus Konzult* botsássa szabadon. A' Fejedelem azt felelte, hogy az *Ánglus Konzul* néki 500,000 Dollárokkal adós; mihelyt ezen adósságot leteszi, azonnal elmehet, a' hova tettik. —

„Úgy látszik, hogy maga a' Fejedelem hajlandó arra, hogy eltörölje a' keresztények' rabszolgaságban való tartatását. *Lord Exmouthnak* az ellenségeskedéseknek elkezdődésekről tsak annyit izent, hogy ő ugyan kész fog ezeknek folytatására lenni, hanem az első lövést még sem ő fogja tenni. Azt is tudtára adatta *Lord Exmouth-*

nak, hogy ő kész leszen *Hannoverával* örökös békességre lépni, hanem a' rabszolgaságnak eltöröltetésére nézve a' *Török Császárnak* egygyetértése nélkül, maga semmi kötésre nem léphet. *Lord Exmouth* hat hónapok helyett hármát engedett néki 's a' *Tagus* nevű Fregátot is ott hagyta, hogy azon küldje-el a' maga követjét *Konstantzinápolyba* a' Császárhoz. A' melly egygyezés után megtették a' *Lord* és a' Fejedelem az egymás eránt való költsönös tiszteleteket, 's azzal az *Ánglus hajós sereg* útnak indult onnét *Ánglia* felé. —

„Ez a' Fejedelem eszes, hathatós tekintetű, 's tanátskozásaiban eltökéllettséggel bíró ember. Mélyen belé néz a' dolgokba. Fejedelemmé lett tétetése előtt, *Aga* vagy *Generális* volt. Az alatt, míg mi azzal fenyegetődzünk, hogy a' kikötőhelyre 's az ő hajós seregeire reá tüzelünk, éjjel nappal a' parton tartózkodott, 's minden rendeléseket maga megtett az oltalmazásra. Még tsak egy esztendeje, hogy uralkodik; még ajándékot is most a' *Tagus* nevű *Ánglus Fregáton* küldött legelőször *Konstantzinápolyba* a' Császárnak, a' kinek védelmezése alá tartozik. Az előtte volt Fejedelem tsak néhány hónapokig uralkodott; megfojtották. Még ez a' mostani sem tartja állandónak lenni magát a' Fejedelemségben, minthogy tsak előrevalóképpen vagy ideigóráig van kineveztetve, a' melly idő alatt ha úgy nem tudja viselni magát, hogy más valaki érdemesebbnek ne találtassék nállánál, tehát ő is le esik a' Fejedelmi szekből és ő is megfojtatik, minthogy az odavaló rendtartás szerént annak, a' ki egygyezzer Fejedelem volt és a' Fejedelemséget elvesztette, soha többé alattvalóvá nem szabad lenni, hanem akár mi nagy érdemű ember volt is, meg kell néki ölettetni. De azonban azt sem szabad senkinek tselekedni, hogy fel ne vállalja a' Fejedelemséget, ha változtatik! Az ország' ura, úgy szollván nem maga a' Fejedelem, hanem a'

Jantsárok (Törökök; a' katonaság). Ezek a' Fejedelemnek és az ő Tanácsának (Divánnak) minden végzéseit azonnal eltörlik, mibelyest azt a' magok kegyetlen előítélésekkel vagy gondolkodásoknak módjával, 's az ő hajlandóságaikkal, ellenkezni látják. Ezeknek a' katonáknak száma valami 15,000-re telik. Ezek a' lakosokat, a' *Maurusokat*, kiváltképpen pedig a' Sidókat, egészszen elnyomva tartják. A' mi hajós seregünknek ottléte alatt is megégettek három Sidót, azért, hogy nem flzethetett. Az egyiknek ártatlansága az égetés alatt jött vilagosságra. —

„*Algier* (*Algiria*) egy jó erősségnek látszik lenni. A' bástyái 1000 ágyukkal vannak megrakattatva, mellyek között 200 találtatik értzből való. A' vár' falai magassak; 's délfelől tzipraságnak okáért ember koponyák vagynak azokra kirakattatva. A' házak közel vagynak egymáshoz épittetve. —

„*Tunis*, kivált azon oldala felől, a' hol régen *Carthago* feküdt, igen szép formájú. A' *Tunisi* és *Tripolisi* nép palerozottabb, mint az *Algiriai*. Az Országlast valamint *Tunisban* úgy *Tripolisban* is örökségszerént birják a' Fejedelmek. A' Fejedelem' Oralkodói nevezete az ő nyelveken *Dey*, mind a' báromnál. Legbetsületesebben viselte magát, az *Ánglus* hajós sereg eránt a' *Tunisi Dey*, Minekutánna kívánságainkra reáállott, oly rendelést tett, hogy az *Ánglus* Konzúl' kapuja előtt az *Ánglus* tisztek' szolgálatjára minden nap' 500 lovak álljanak készen. Admirálisunk' számára 29 ökröt, 54 juhót, és egy minden egyéb eleséggel terhelt hajót küldött. Az *Algiriaiak* minden keresztény rabért 1200, a' *Tunisiak* pedig tsak 650 Dollárt kívánnak.“

A' *Konstantzinápolybol* *Londonba* érkezett legújjabb tudósítások szerént, a' Régens Princz felesége a' *Walesi* Hertzegné, minekutánna két külső városokban *P*e-

rában és *Buyukderében* változtatva 10 napokat töltött 's az alatt bajóját megigazítottatta volna, végezetre az ajándékokat, mellyek igen szép *Indus-nyakkendőből*, egyéb drága materiákból, jó szagú szerekből 's egy brillantos hajtóból állottak 's valami 45,000 *Piasterekre* batsültettek, a' *Török Császárnak* egy fő tisztjétől által vette volna, onnét *Junius*' 17-dikén reggel vitorlált a' szélnek eresztette, 's útját *Asia* felé vette. Előbb *Bursának*, a' *Török birodalom*' *Asiai régi residentziájának* megnézésére, 's onnét azután *Jerusalem* és *Egyiptom* felé veszi útját. Magába *Konstantzinápolyba* a' lábát se' tette-be ő *Királyi Hertzegaszszonysága*. Egész idejét a' *Kanális*' szép videkeinek megnézegetésére fordította.

Savary és *Lallemand* két nevezetes *Frantzia* bujdokló Generálisokrol azt írják, *Párisi* tudósítások után a' *Londoniak*, hogy útjokat *Smyrna* városából, a' hol egy időtől fogva tartózkodnak, *Persia* felé fogják venni.

Nem régen azt irták vala az *Ánglus* újságok, 's ezek után mi is, hogy abból a' *Victor* nevű *Lineahajóbol*, mellyen *Nelson* mint Admirális ülni szokott volt, egy darab fát kivágtak, és tobákpiksist csinálnak belőlle a' két újházás Princzek', úgymint a' *Princz Koburg*' és a' *Gloucesteri Hertzeg*' számára. Hogy ezen fából két piksist készített a' *Londoni Magistrátus*, igaz, de nem tobák piksist, hanem azon *Diplomának* való piksiseket, mellyel a' *Londoni Magistrátus* *Princz Koburgot*, mint *Londoni Ánglus Polgárt* megajándékozta.

A' *Londoni* újságok szerént most annak meghatároztatásán dolgozik a' Régens Princz és az anyja a' *Királyné* az *Udvari Tanátsal* egyetemben, hogy a' *Hannoverai* trónusra való következésnek rendje miképpen legyen. *Charlotta*, a' Régens Princz' leánya, mint *Koronaörökös*, a' maga atyának tsak az *Ánglus thrónuson* örököse.

A' Hannoverai thronus a' Yorki Hertzegget illetné természetü következes szerént: de azt irjak, hogy a' nevezett Princz ezen jussával nem fogna élni, hanem a' testver ösei között valamelyiknek akarja azt által engedni. Mondjak, hogy a' Chambridgei Hertzeg fogja elnyerni ezen új Királyságnak thronusát. De hivatal szerént még nintsen semmi kihirdetve a' dologról.

Chinából való tudósítások is jöttek - ki a' Londoni közönséges levelekben, a' mellyek szerént ezen birodalomnak egygyik napnyugotfele fekvő tartományában, She-thuenben, igen nagy hevességgel üldözni kezdték a' Romai Catholicus Keresztényeket. A' tartomány' Vice-Királya egy tudósításában, mellyet a' maga Császárhoz küldött, azt erősíti, hogy a' Napnyugot' (Occidens) Religiója, melly a' Menyország' Religiójának neveztetik, egy rendetlen Cultus volna, melly az embereknek erköltseit megrontaná. Mondja, hogy több esztendő alatt 2000 ilyen vallású familiák esküdték - el ezen hitet. Beszéli, hogy ő nem régen 72 embereket fogatott - el közülök, és 53 könyvet vétetett - el tőlök: pedig egyszersmind azt is megvallja, hogy ezen könyvekben semmi nem találta - tott olyan, a' mi az Országlószéknek ártalmára szolgálhatna. Gyanítja, hogy valamely Európai ember bujkál a' She-thueni hegyeken, a' kit nem lehet kézre keríteni. —

A' Császár azon váloszában, mellyet

maga ezen tárgyra nézve az említett Vice-Királyhoz küldött, emlékezik egyebek között az olyan embereknek vak megátalkodottságokról is, a' kik ha a' törvénynek palasat fejek felett villogni szemlelik is, a' haláltól még sem fének, a' menyői boldogságban való részesülésnek gondolatja oly nagyon elfogta - őket. — Kettőnek ezen keresztények között, a' legelőkelőbbeknek, Choo-Young és Tuug-guen nevűeknek, a' kik telyességgel nem akarják eleskünni a' kereszténységet, haladék nélkül meg kell fojtódni; 38-tzan, kik a' kereszténységről hasonlóképpen nem akarnak lemondani, Tatarországba vitetnek rabszolgasagra. Ezek között aszszonyok is találta - tatnak egy 80 esztendő s vén emberrel egygyütt. Más esetekben megengedtetik az aszszonyi nemen lévő és vén embereknek, hogy magokat a' büntetéstől pénz által megválthassák: de ezek most még ezzel a' kedvezéssel sem élhetnek. Az említett öregre 's még többekre nézve is, kik a' bünösöb - bek közzé tartozni gondoltatnak, még az is hozzá van ragasztatva az ő büntetéssek - hez, hogy a' nyakokban holtok' napjáig egy - egy nehéz fanyakravalót hordozzanak.

A m e r i k a.

Most innét kevés új hírekkel szolgálhatunk. A' legdélibb Amerikai független tartományok' Congressusa, Tucumanban organizálta magát.

Julius' 26 - dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 280 5/8 forintot — egy Császári aranyért — fl — kr. — egy Hollandus Aranyért 13 fl. 15 krt.

Jul. 27 dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 278 1/4 forintot. — egy Császári aranyért 12 fl. 57 kr. — Egy Hollandus aranyért 13 fl. 15 krt.

Jul. 29 dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 280 1/2 fl. — egy Császári aranyért 13 fl. 5 kr. — Egy Hollandus aranyért 13 fl. 15 kr. adtak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pesten Julius' 24 - dik napján költ levelekben ezeket írjak: —

Budán *Knotz Mátyás* Ur a' Katona Ispitályoknak szükségükre 100 akó Bor-Eczetet ajandekozott.

Szegeden *Dasovits* Ur városi Árendás a' Wilhelm Király Regementjéhez tartozó, 's közelebb eloszlatandó Velitesek tsapatjának szükségeire 100 mérő Zabot költsönözött, 's utóbb ezen adományát az Aererimuak ajandékul bémutatta.

Ns. Bihar Vármegyének Fő Szolga-Birája, Roglaticzai *Miskoltzi István* Ur, a' Wacquant Gyalog Regement' Nevendékjeinek jobb tartásokra 12 Pozsonyi mérő Lisztet ajandékozott olly szép ajánlással, hogy azt a' következő két esztendőben meg duplázza, 's ha az alatt ezen Nevelőház Nagy-Váradrol máshova szállíttatnék, az ajánlott Lisztnek árát fogja megküldeni.

Az Austriai Monarchia általjában közel 300 mértföldnyire határos lévén a' Török Birodalommal, hol a' Pestis ritkán múlik el egészen, szükséges volt, hogy ez ellen annál szorosabb rendelések tétessenek, mennél nagyobb szokott lenni a' két Birodalom között a' mindennapi közösködés. — E' végből a' felvigyázás a' Végbeli Katona őrizetekre bízattatott, mellyek Erdélyben, a' Bánságban, Tóth és Horvát Országokban vannak felállítva. Így tehát Magyar Ország, 's annak tartományai azok a' Vég-Örök, és mintegy oltalom falak, mellyek déli, 's nyugoti Európát a' Pestis ellen védelmezik. Tsakugyan ezen Véghe-lyeken olly tökéletes már most a' vigyázat, hogy, ha mindjárt meg nem őrizhetik is tellyességgel a' szomszéd helyeket ezen nyavalyának elragadásától, legalább szoros

ellen rendelések által a' tovább terjedést hathatósan gátolják. Illy vigasztaló tapasztalást mutat az utóbbi 's az idei esztendő; mert noha hét helyeken, u. m. Brassóban Erdélyben; Osztrovában a' Bánságban; Zimomban és Rátsában a' Pétervári Regement határában; Jaszenowácson a' Gradiskai Regement; Dubiczán a' második Bán Regement, és Szkocsayban az Ottocsáni Regement határában támadott volt a' Pestis: még is mindenestől alig halt meg pestisben 400 ember. Melly számot, ha öszve hasonlítjuk az 1780 - dikban Brassóban, és 1790 - dikben Tóth Országban a' pestisben meghaltak, számával, örömmel láthatjuk, hogy az akkori pestis annyi ezereknél is többet elragadván, a' mostani pestis ellen lévő politzia sokkal tökéletesebb. — Ezen köz bátorságra ügyelő személyeknek érdemeiket Felséges Urunk, valamint már előbb a' Brassóiakét, különös kegyelmekkel jutalmazta meg. Erre nézve Páncsovában Rodiczky Gen. Major Urat, és Czervinka Gen. Major Urat Zimomban Leopold Rendje Keresztjével tisztelte meg. Engel Hadi Titoknok Urat Kormányszéki Tanácsosságra emelte. Ruhedorf a' Bánsági Hadi Kormány-
széki Titoknok Urát a' Hadi Tanácsnál lévő Titoknoki rangra magasztalta. Középszerű Arany Medállal ajandékozott meg; Künstlern Stabalis Orvos Péterváradon; Blau és Bencsevich Contumacia-Directorok; Wenger, Orell, és Gebhard Orvosok. Más többek pedig vagy pénzbeli jutalommal, vagy rangjokban előléptetéssel, vagy érdemeik köz megdicsértetésével ajandékozottak 's tiszteltettek meg.

Spanyol Ország

Azok a' két prédáló hajók, mellyekről azt tartják, hogy Buenos-Ayresiek legyenek, és a' mellyek egy időtől

fogva a Kadiksi és egyéb Spanyol tengeröb-
lökben olázkodnak és ragadoznak, újab-
ban négy kereskedő hajót fogtak-el, a' mel-
lyek Vera-Cruzból jöttek és a' Ka-
diksi kikötőhelybe akartak béevezni. A'
hajókon lévő embereket ugyan kitették a'
ragadozók a' Spanyol partra, hanem a' ha-
jókat az azokon talált 400,000 Piasterekkel
's az Amerikából hozott egyéb gazdag por-
tékákkal egyetemben, elvitték. Irták vala
ezen napokban az Ánglus és Frantzia új-
ságlevelek, hogy a' Spanyol Országlozók
sok fegyveres hajókat küldött volna ki a'
tengerre ezen Amerikai ragadozók ellen:
de most azt írják, hogy még eddig nem
küldött egygyet is. Keserves dolog, hogy
az Amerikai szegény plántás birtokosok, az
ott folyó revolúziós vérontások miatt lakhel-
lyeiket minden felvehető vagyonaikkal egy-
gyütt oda hagyván, 's magoknak menedé-
ket az anyaországban keresni akarván, ép-
pen mikor már kiszállani akarnának, akkor
fosztatnak - meg mindeneiktől.

Tudományos Dolgok.

Új Könyvek.

Az Ékesszöllás a' Koporsók-
nál. Horváth János Rudinai Apátor és Wesp-
prémi Kanonok által. — Veszprémben.
Nyomt. Szammer Klára betűivel. 1816.—

Kettős e' könyvnek betse. Tanítja mit
kelljen tenni az egyházi Ékesszöllónak, 's
azt is megmutatja miképpen lehessen azt
tellyesítenie. Eddig tudtommal az egyhá-
zi Ékesszöllásról nállunk senki sem irt:
noha ditsekedés nélkül mondhatjuk, hogy
számosan voltak, kiknek egyházi beszélei-
ket a' köz megtetszés koszoruzta. Annál di-
tséretesebb munka volt tehát, az egyházi
Ékesszöllásnak legalább egy ágáról tanítást
adni, és arra példát mutatni. Horvát Apá-
tur olly válogatással tanít a' Halotti Beszé-
dekről, hogy e' részben rövideden elmon-
dotta mind azt, a' mit a' leghíresebb Ta-
nitók előadtak. Oktatásának azzal nyom-
tékot adott, hogy közbenkőzben a' külföl-
di példákat felhozta. De ezen jeles érde-

mein kívül, fő nyereségnek tartjuk azt,
hogy saját halotti beszédeit, fő emberek'
koporsóinál mondottakat, újra kidolgozva
itten lenyomtatatta. Így élnek itten Csa-
podi Lajos Püspök, Festetits Lajos, Baj-
záth József Püspök, Festetits János Nemes
Kapitány, Millasin Miklós Püspök. Mel-
lyért midőn az egész Haza köszönetét meg-
érdemli, méltó reménységet nyujt, hogy
az ő bővséges olvasása, a' válogatásban mu-
tatott éles elméje, a' hazai nyelvben gya-
korlott könnyüése nem sokára más fon-
tos munkákkal is megajándékozza Nemze-
tünket.

„*Berzsenyi Dániel Versei*, kiadta egy
kalauz Értékezéssel megtoldva barátja Hel-
meczi Mihály. Második megbővített kiadás
— Pesten Trattner János Tamásnál 1816.
— Az ára 3 fort. 36 kr.

Ujonnán jelennek meg itten Berzsenyi
Dániel Urnak lelkes Versezetei. E' kiadás-
nak nyeresége, hogy az előbbi Poemákat
néhol megegyengette, 's újakkal szaporí-
totta, mellyek a' negyedik hőnyvben ál-
lanak. Már a' Hazafi olvasók Berzsenyi Ur
Verseiről köz kedvezéssel ítélnék, fel va-
gyunk tehát mentve az ő ajánlásától. De
nem lehet ditséret nélkül említeni a' Ki-
adó Urnak buzgó fáradozását, mellyel mind
más hasznos M. Könyveket világosságra se-
gíteni törekedett, mind ezt hosszas Érte-
kezéssel kész volt megtoldani. Ez sokakra
nézve szükséges lészen. Helmeczi Ur így
nevezi: *Értékezés az úgy nevezett*
Ujitásokról a' nyelvben. Ez a' pör
minden Nemzetnél meg volt, midőn ismé-
retei bővülni, 's Írói szaporodni kezdet-
tek. Tsak hosszas hányódás után tsilla-
podnak le a' gondolatok, mint a' Balaton-
nak hullámai, 's elérik a' szerentsés Írók
azon pontot, ultra quod citraque nequit
consistere rectum. — Erre nagy olvasással
gyűjtött példa mondásokat hozott elő Hel-
meczi Ur, mind a' régi mind az újjabb
Classikusokból, mellyek szerentsés világos-
ságot gyujtanak.